

1985-06-14

11.1211-68-85
84-07

KOPIA

Örnsköldsviks kommun
Nygatan 18
891 00 ÖRNSKÖLDSVIK

Bildande av Balesuddens naturreservat, Nätra socken,
Örnsköldsviks kommun

Uppgifter om naturreservatet

Namn: Balesuddens naturreservat
Kommun: Örnsköldsvik
Socken: Nätra
Läge: Utskjutande fastlandsudde i havet mellan Nätra-
fjärden och Bäckfjärden, öster om Köpmanholmens
tätort
Areal: 923 ha 595,1 ha land och 300 m vatten i havet räknat från
strandlinjen (339 ha)
Kartblad: Topografisk karta 19I 50
Ekonomisk karta 19I 1f, 1j, 2i och 2j
(198 18, 19, 28 och 29)
Fastighet: Bäck 4:1
Markägare: Staten genom statens naturvårdsverk
Naturvårds-
förvaltare: Skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län
Servituts-
rättigheter: Se skötselplan, kapitlet Markanvändning.

Objekt-
nummer: 2202039

Grund för beslutet

Balesudden är en långt utskjutande halvö med mäktig topografi som når sin kulmen i det dramatiska stupet längst ut i havet i sydost, ett välkänt landmärke i Örnsköldsviks skärgård. Naturreservatet består av en mosaik av skog och berg med mindre inslag av sjö och myr. De flesta skogsbestånden har uppnått avverkningsmogen ålder (90-130 år), varav ett par är urskogsartade och flera har ett markant inslag av gamla lövträd, främst asp och björk. Som helhet ger reservatet intryck av orördhet och biologisk mognad. Här finns potentiella möjligheter till häckning av hotade hackspettar och andra fågelarter som har behov av äldre orörd skog för sin existens.

Balestjärnen är limnologiskt intressant p g a sitt för dessa trakter osedvanligt höga värden på pH, alkalinitet och siktdjup.

I den fysiska riksplaneringen ingår Balesudden i Höga Kusten-området som är av riksintresse för såväl den vetenskapliga och

1985-06-14

11.1211-68-85
84-07

kulturella naturvården som det rörliga friluftslivet och kulturminnesvården.

Länsstyrelsens beslut om naturreservat

./.
Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822, omtryckt 1974:1025) förklarar länsstyrelsen det område som utmärkts på bifogad karta som reservat. Det omfattar fastigheten Bäck 4:1 i Nätra socken, Örnsköldsviks kommun.

Ändamålet med reservatet är i första hand att ett kustanknutet skogs- och hällmarkslandskap skall bevaras i orört skick, där växtlighet och djurliv får utvecklas fritt och där Balestjärnen, Täckstjärnen och vattendragen skall bevaras i sina naturliga tillstånd. Ändamålet är även, i den mån detta inte strider mot bevarandeintressena, att i begränsad omfattning och med enkla anordningar underlätta för allmänheten att besöka området.

Reservatsföreskrifter

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8, 9 och 10 §§ naturvårdslagen samt 9 och 10 §§ naturvårdsförordningen (1976:484) att nedan angivna föreskrifter samt vård och förvaltningsbestämmelser skall gälla för området.

A. Föreskrifter enligt 8 § naturvårdslagen om inskränkning i markägarens och annan sakägares rätt att förfoga över fastigheten inom naturreservatet

Utöver vad som gäller enligt andra författningar är det förbjudet att:

1. spränga, schakta, gräva eller bedriva täkt i någon form
2. anordna upplag eller utföra utfyllnad
3. dra fram permanent mark- eller luftledning
4. uppföra byggnad eller annan anläggning
5. dika eller dämna
6. vidta skogliga åtgärder som avverkning, röjning, dikning, eller plantering. Skogsskyddsbestämmelserna enligt 20 § skogsvårdslagen (1979:429) skall ej gälla inom reservatet
7. använda kemiska bekämpningsmedel eller växtnäringsämnen
8. inplantera för området främmande växt- och djurart
9. jaga

1985-06-14

11.1211-68-85
84-07

10. fiska i reservatets sjöar och vattendrag, spöfiske dock undantaget. Förbudet gäller inte för fiske i havet.

11. framföra motordrivet fordon.

Föreskrifterna utgör inte hinder för de åtgärder som behövs för att tillgodose ändamålet med reservatet och som är angivna under punkt B och D nedan.

Föreskrifter under C nedan gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt förutsatt att pågående markanvändning inte försvåras avsevärt.

B. Föreskrifter jämlikt 9 § naturvårdslagen om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att följande åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet:

1. Anordningar för utmärkning av reservatet.
2. Uppförande och underhåll av anläggningar för allmänhetens friluftsliv som närmare anges i bifogad skötselplan (bilaga 2).
3. Åtgärder för skötsel av den forna fäbodvallen runt stugan vid Bodviken som framgår av bifogad skötselplan (bilaga 2).

C. Föreskrifter enligt 10 § naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet

Utöver vad som gäller enligt andra författningar är det förbjudet att:

1. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar
2. göra upp eld annat än på anvisade platser utmed Höga Kusten-leden.
3. medvetet störa djurlivet
4. framföra motordrivet fordon
5. medföra ej kopplad hund
6. anordna orienteringskontroller eller snitslade spår.

D. Föreskrifter enligt 9 § naturvårdsförordningen (1976:484) rörande naturvårdsförvaltningen av reservatet

1. Naturvårdsförvaltare för reservatet är Skogsvårdsstyrelsen i Västernorrlands län.

1985-06-14

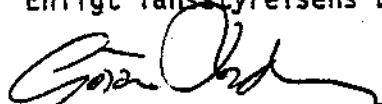
11.1211-68-85
84-07

2. Länsstyrelsen fastställer bifogad skötselplan (bilaga 2).
3. Inom ramen för dessa föreskrifter kan länsstyrelsen förlöpande meddela direktiv för förvaltningen.
4. Reservatet skall utmärkas av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard och statens naturvårdsverks anvisningar.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Bertil Löfberg jämte ledamöterna Stig Andersson, Kurt Jansson, Sture Jansson, Helge Johansson, Bengt Ljusberg, Ivar Nordlander, Lage Nyhlén, Harald Olsson, Martin Olsson, Stig Olsson, Tage Rödén och Bertil Rönnerberg samt suppleanterna Barbro Nilsson och Margit Wacking.

I den slutliga handläggningen deltog även tf länsråd Lars Jansson länsantikvarie Bengt Häger, byrådirektör Bengt Norén och förste byråinspektör Göran Nordin, föredragande.

Enligt länsstyrelsens beslut

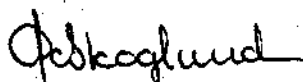

Göran Nordin

Bilagor

- 1 Beslutslista
- 2 Skötselplan
- 3 Upplyningsblankett

Fotokopiens överensstämmelse
med originalet intygas:

1985-06-14

11.1211-68-85
84-07

Kopia till

Statens naturvårdsverk, Box 1302, 171 25 SOLNA, 2 ex rek+mb
Statens planverk, Box 22027, 104 22 STOCKHOLM
Vägförvaltningen i Västernorrlands län, Box 186, 871 01 HÄRNÖSAND
Fastighetsbildningsmyndigheten, Örnsköldsviks lantmäteridistrikt,
Bergsg 8, 891 00 ÖRNSKÖLDSEVIK
Lantbruksnämnden, Box 1025, 871 01 HÄRNÖSAND
Skogsvårdstyrelsen, Box 3157, 881 03 SOLLEFTEA
Skogsvårdsstyrelsens distriktskontor, Nätragatan 32, 890 10
BJÄSTA
Skogsvårdsstyrelsens distriktskontor, Box 76, 870 32 ULLANGER
Byggnadsnämnden i Örnsköldsviks kommun, Kommunhuset, 890 23
SJÄLEVAD
Fritidsnämnden i Örnsköldsviks kommun, Storgatan 19, 891 00
ÖRNSKÖLDSEVIK
Örnsköldsviks polisdistrikt, Box 179, 891 01 ÖRNSKÖLDSEVIK
Örnsköldsviks brandkår, Korsg 2, 891 00 ÖRNSKÖLDSEVIK
PE
LE
Länsantikvarien
NE, 2 ex
GN, 4 ex
BN
JL

BALESUDDENS NATURRESERVAT

Skala 1:50 000

Bilaga tillhörande läns-
styrelsebeslut

11.1211-68-85

84-07

Fastigheterna Bäck 1:19 och Bäck 1:20 vid Täcksviken omfattas inte av reservatsförordnandet.

SKÖTSELPLAN FÖR
BALESUDDENS NATURRESERVAT
Örnsköldsviks kommun

ALLMÄN BESKRIVNING

Allmänt om naturförhållandena

Balesuddens naturreservat är beläget i ett svårtillgängligt område på en udde i havet, strax öster om Köpmanholmens tätort. Mot norr gränsar reservatet mot skogsmark men för övrigt kringgärdas reservatet av havet. Områdets centrala delar når man lättast sjövägen. Några av havsvikarna inom reservatsområdet erbjuder skyddade ankringsplatser för fritidsbåtar.

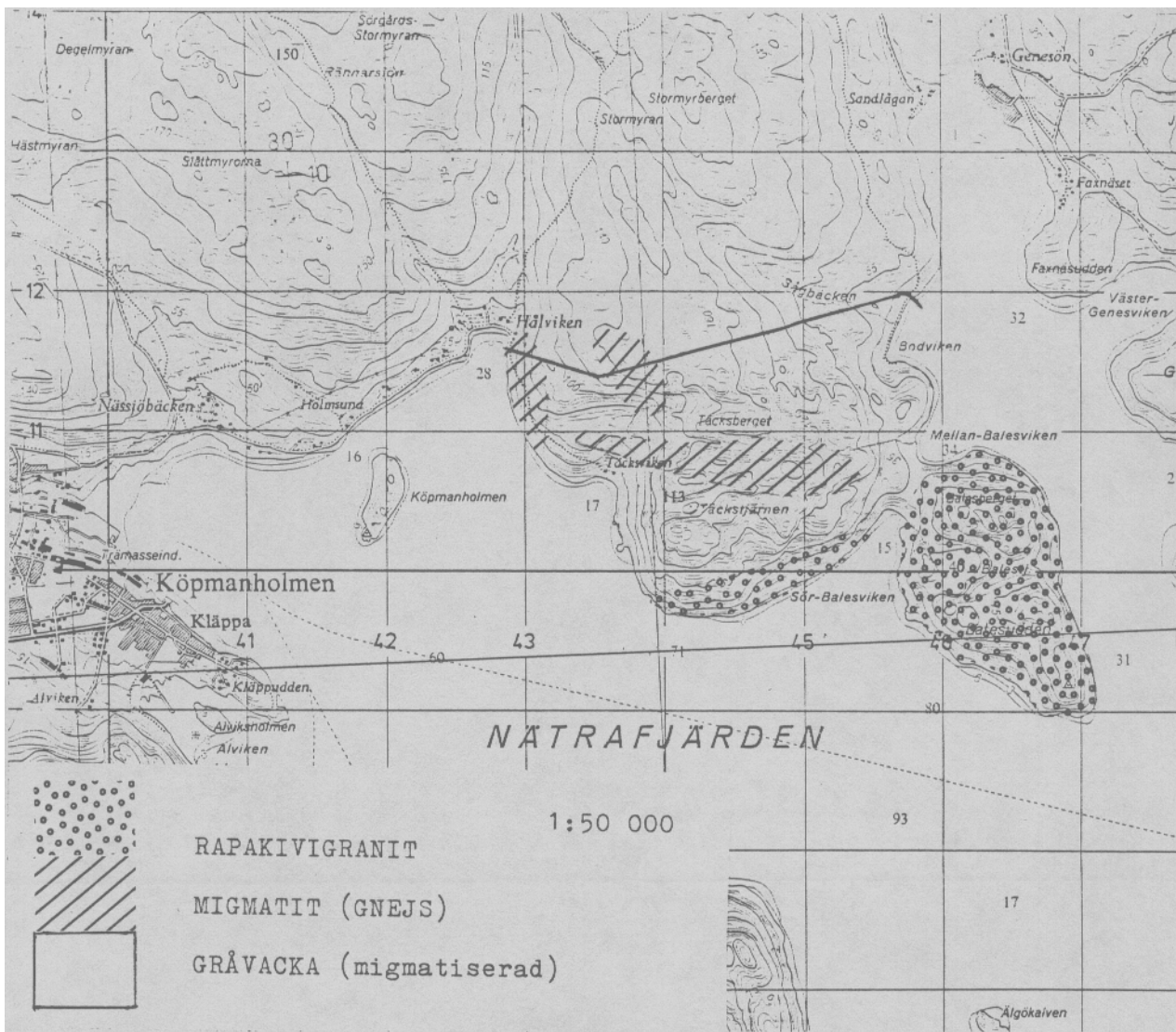
Naturreservatet består av en mosaik av skog och berg med mindre inslag av sjö och myr. Terrängen är starkt kuperad och bergen reser sig höga direkt ur havet. Den högsta bergstoppen inom reservatet är Täcksbjörken som når 175 meter över havet.

Berggrunden består av metagråvacka och den vackert röda Rapakivi-graniten. Förklyftningar och sprickbildningar förekommer allmänt. Mycket imponerande är den ca 30 meter djupa sprickgrotta som finns i bergsstupet väster om Sör-Balesviken. En annan märklig och imponerande bildning utgör Täcksklippen. Likt en jättelik talarstol höjer sig bergsklacken över omgivningarna med lodräta väggar som når långt ovan trädtopparna.

Reservatsområdet ligger under högsta kustlinjen. Det utsatta läget på en udde i ytterskärgården har därför medfört att de lösa avlagringarna utsatts för kraftig bearbetning av havsvågor. Vittnesbörd härom är, förutom allt kallt berg, flera mindre klapperstensfält. Lossolat material har deponerats i skyddande dalgångar. Ett med postglacial sand fyllt dalstråk har bildats mellan Sör-Balesviken och Mellan-Balesviken. De bästa badstränderna finns därför i dessa vikar.

Inom reservatet finns två tjärnar, Balestjärnen och Täckstjärnen. Den största av dessa, Balestjärnen, är limnologiskt intressant. Tjärnen har mycket låga halter av närsalter och organisk substans. Dessutom har tjärnen hög alkalinitet och ett för dessa trakter osedvanligt högt pH-värde (7,2). Vattnet har en grågrön färg som mot dom ljusa sandbottnarna ger ett trolskt skimmer som ger stämning och väcker förundran. Den stora mängden gamla trädskellett som ligger i vattnet fascinerar och ger ett historiskt perspektiv.

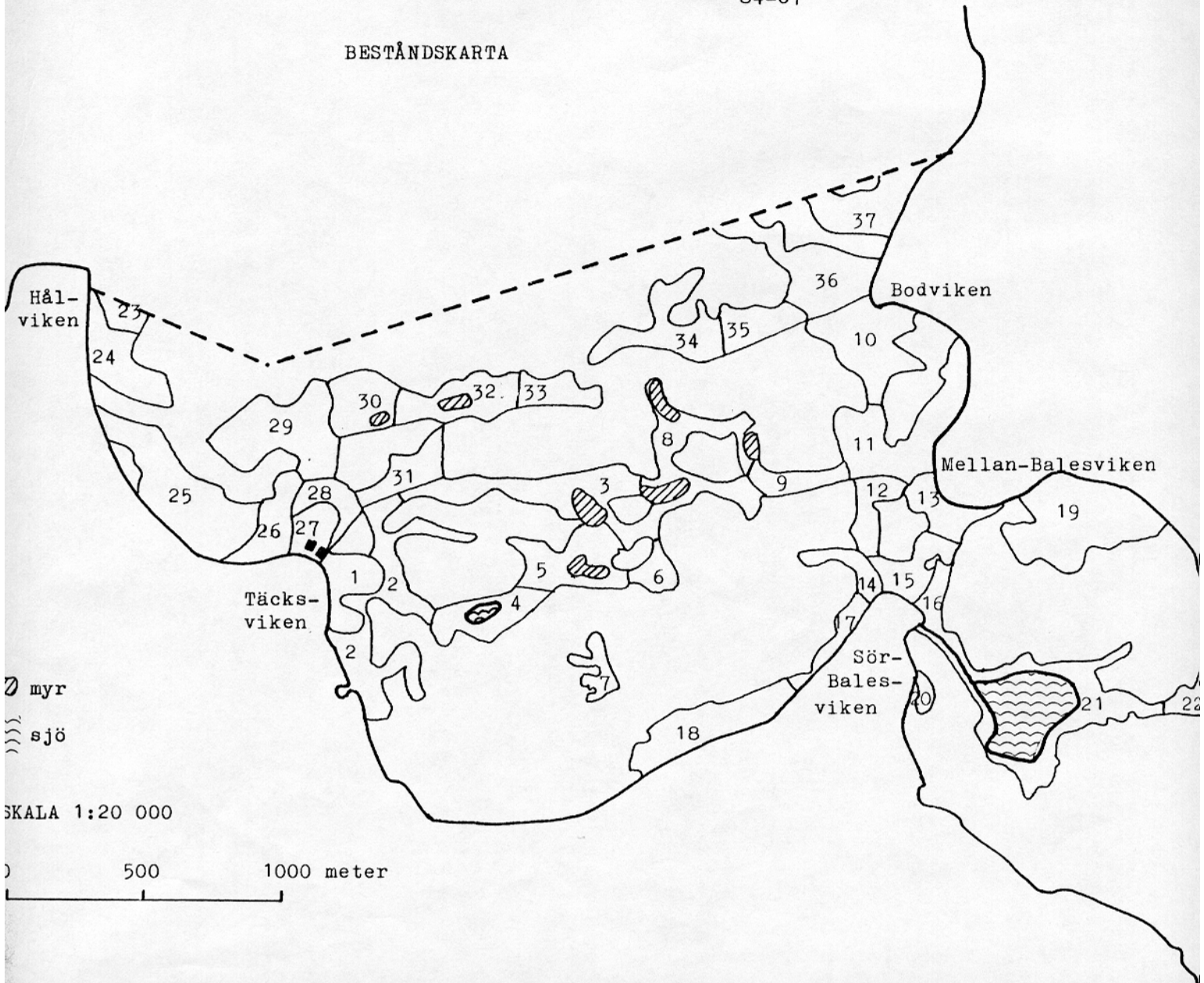

Skoglig beskrivning

Den dominerande skogstypen är hållmarkstallskog med mer eller mindre glesa tallbestånd eller med enbart martallar. Granen dominerar i dalgångar med finsediment. Längs stränderna av den produktiva skogsmarken finns bårder av al. Gråalen dominerar men klibbal förekommer t ex vid Mellan-Balesviken och runt Bales-tjärnen. De flesta skogsbestånden har uppnått avverkningsmogen ålder (90 - 130 år). Åldersspridningen inom bestånden är dock betydande. Skogen är inte opåverkad, men inger ändå som helhet ett starkt intryck av orördhet och biologisk mognad. Svedjebruk, dimensionsavverkningar, samt i senare tid blädningar och gallringar, har dock påverkat i det närmaste alla bestånd i området. De från naturvårdssynpunkt mest värdefulla skogsbestånden är nr 6 och nr 18. Dessa båda är de mest urskogsliknande och är därför ekologiskt intressanta. I flera bestånd finns inslag av äldre björk och asp. Särskilt i bestånd nr 18 har aspen nått imponerande dimensioner. Beståndet är värdefullt inte minst ur ornitologisk synpunkt.

BESTÅNDSKARTA

Flora och fauna

Någon detaljerad inventering av floran och faunan har inte gjorts i området.

Ornitologer som besökt Balesudden har rapporterat förekomst av bl a gråspett och tretåig hackspett. Skogens storlek, sammansättning och ålder gör den till en utomordentligt god häckningsbiotop för hotade hackspettar och andra fågelarter som kräver ostördhet och äldre skog med grovstammiga löv- och barrträd för sin häckning.

I sin Naturvårdsinventering i Västernorrlands län nämner Lars Guvå (1970) följande arter från området längs bäcken från Balestjärn till Sör-Balesviken: Jungfru Marie nycklar, ormbär, nattviol, skogsnäva, stinknäva, humleblomster, älgört, kabbleka, olvon (mycket rikligt), knärot, kungsljus, fjällnejlika, getrams, strätta, blåsippa, bergsslok, tibast, rosenbuskar, ormbunkar, fräken, vit- och klotpyrola och trolldruva.

Markanvändning och tillgänglighet

Landvägen nås reservatet via Hålviken och Sandlågan där parkeringsmöjligheter och informations finns. Därifrån leder stigen in i reservatet, se karta. 1984 iordningställdes Höga Kusten-leden genom reservatet. De flesta besökarna till reservatet har hittills kommit sjövägen. Sör-Balesviken förefaller vara den mest nyttjade och kanske mest uppskattade ankringsviken i reservatet.

Vid Bodviken på den gamla fäbodvallen finns en nyuppförd raststuga med 8 sängplatser. Strax öster om Hålviken finns ett vindskydd. Enklare eldplatser finns vid Sör-Balesviken, Mellan-Balesviken, Balestjärn och Bodviken, se karta. Inom reservatet vid Täcksviken finns två avstyckade sommarstugetomter, Bäck 1:19 och Bäck 1:20. Fastigheterna har rätt till gångväg och båtplats på reservatsmarken (Bäck 4:1).

Reservatsfastigheten Bäck 4:1 har rätt att använda ca 450 m² för parkeringsändamål på fastigheten Betelhem 1:4, samt rätt att använda befintlig stig mellan p-platsen och reservatet för vandringsändamål. Bäck 4:1 har andel i Bäckes vägsamfällighet motsvarande de tidigare fastigheterna Bäck 1:2 och 4:1.

Bäck 4:1 har ingen del i byns samfälligheter. I Bäck 4:1 ingår vatten och fiske i Bottenhavet. Fiske med rörliga redskap är fritt längs kusten. I Balestjärnen är fiske med spö tillåtet.

LITTERATURLISTA

- Andersson, Birger 1982 Balesudden - en naturinventering.
Länsstyrelsen i Västernorrlands län. 1982:1.
Härnösand
- Guvå, Lars 1970 Naturvårdsinventering i Västernorrlands län. Del 1. Nolaskogsdelen. - Stockholm.

PLANDEL

DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK OCH VATTEN

Övergripande mål

Ändamålet med reservatet är att bevara ett relativt opåverkat naturlandskap med urskogsartade partier och låta skogen utvecklas helt fritt samt att skydda Balestjärnens limniska särprägel. Skogsskyddsbestämmelserna enligt 20 § skogsvårdslagen (1979:429) skall ej gälla inom reservatet. Eventuella bränder i området skall släckas. Fiskevårdande åtgärder eller andra åtgärder i Balestjärnen, Täckstjärnen och vattendragen som skulle kunna påverka deras limnologiska status får inte företas.

Upplåtelser

Upplåtelse av fiske med fasta redskap inom vattenområde i havet skall ges åt fiskare där fisket är av väsentlig betydelse för försörjningen.

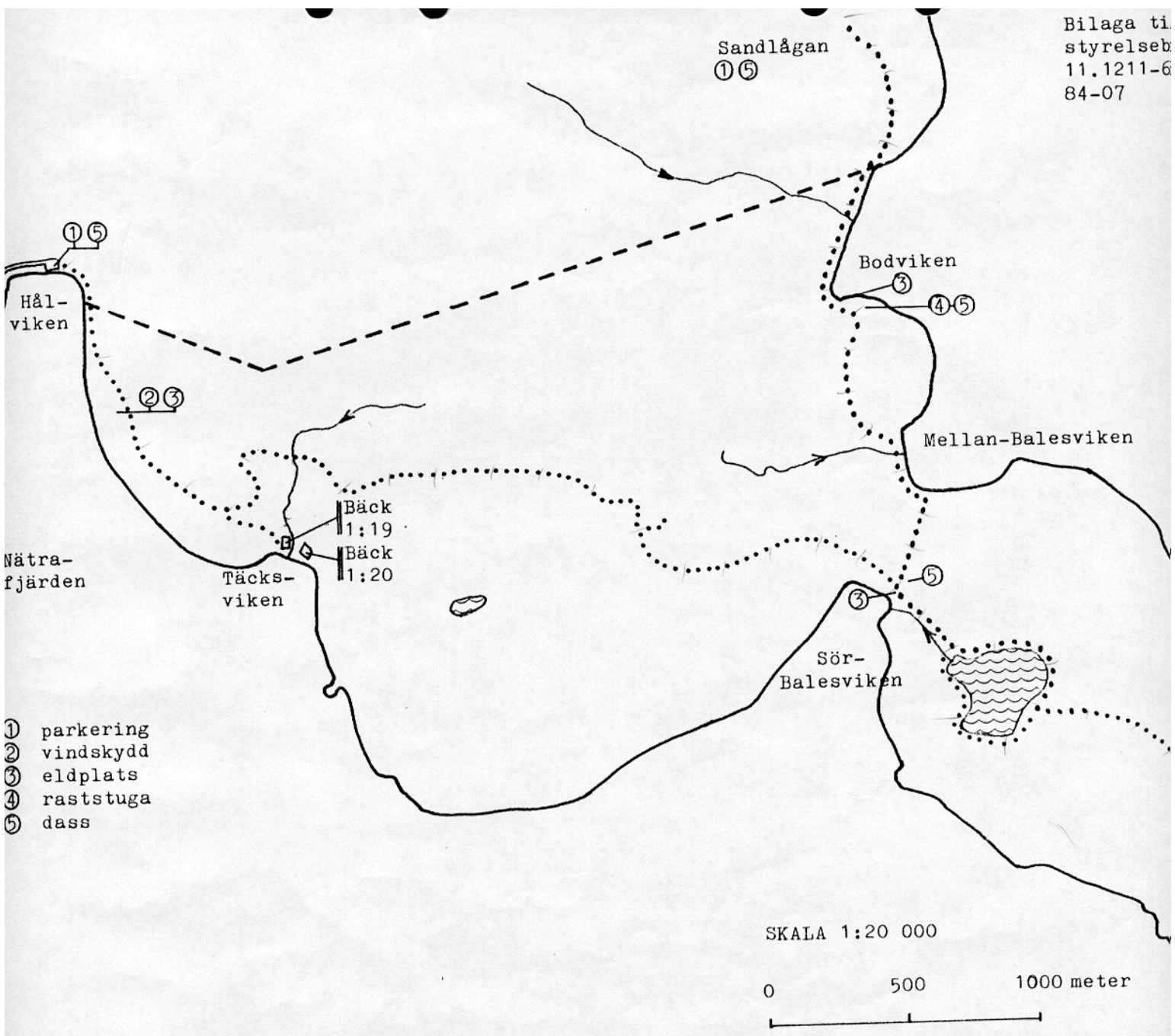
Vegetationsvård

Den forna fäbodvallen vid Bodviken är lämplig som tältplats och här har också en övernattningsstuga uppförts. Närmast stugan och ner mot vattnet skall skogen gallras och röjas för att passa som tältplats och ge ett värdat intryck.

DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV FRILUFTSANORDNINGAR

Övergripande mål

Ändamålet med reservatet är - i den mån det inte strider mot bevarandeintressena - att tillåta och med enkla anordningar i begränsad omfattning underlägga för allmänheten att besöka området.

Riktlinjer och åtgärder

Stugan vid Bodviken skall hållas öppen för allmänheten som rast- och övernattningsstuga. Den skall underhållas så att den kan tjäna sitt syfte. Området närmast stugan skall kunna utnyttjas för tältning.

Ett antal enkla eldplatser skall finnas där besökarna normalt brukar elda och ved skall tillhandahållas så att vedhuggning inte börjar ske fritt i reservatet.

Våta partier av stigarna skall hållas spånglagda för att motverka markslitage. Befintliga vägvisare skall efterhand bytas ut mot trävägvisare. Stigsystemet skall underhållas som en del av reservatsskötseln, men inte byggas ut ytterligare.

Bryggor skall inte byggas för allmänheten vid Mellan- och Sör-Balesviken.

Den norra tillfartsvägen skall ses som reservatets entréväg (via Bäck med parkeringsplats i Sandlågan).

Naturvårdsförvaltningen skall vid behov betala vägunderhåll till Bäcks vägsamfällighet enligt uppställt andelstal. Infartsvägen från söder via Hålviken skall inte saluföras som tillfartsväg till reservatet med hänsyn till då ökande kostnader för vägunderhåll.

Finansiering

Kostnaden för ved, vägvisning och informations rörande Höga Kusten-leden samt sophämtning vid P-platserna skall bestridas av kommunen. Naturvårdsförvaltningen i övrigt bekostas av staten genom anslaget vård av naturreservat.